

משרד החינוך, התרבות והספורט

אגף הבחינות

המינהל הפדגוגי

מדבקת

מדבקת

סוג הבחינה - בגרות לנבחנים אינטרניים ואקסטרניים
מועד הבחינה: חורף תשס"ו, 2006
מספר השאלון: 211, 011108, שאלון מותאם

עברית: לשון, הבנה והבעה – שאלון ב'

מבחן מחברת

1. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.

2. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

50 נקודות	חלק I – הבנה והבעה
26 נקודות	פרק א: הבנה
14 נקודות	פרק ב: הבעה
10 נקודות	פרק ג: טקסטים מן המקורות
25 נקודות	חלק II – תחביר
25 נקודות	חלק III – מערכת הצורות
10 נקודות	פרק א: שאלות חובה
15 נקודות	פרק ב: שאלות בחירה
100 נקודות	סה"כ

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין

ד. הוראות מיוחדות:

- יש לענות על השאלות בטופס הבחינה לפי ההוראות.
- יש להקפיד על כתב ברור, על פיסוק הגיוני ועל כללי הדקדוק.
- מומלץ לקרוא שוב את הקטע בעמודים 1 - 2, לפני שמתחילים לענות על השאלות שבחלקים II, III.

ב ה צ ל ח ה !

מדבקת

מדבקת התאמה

מדבקת התאמה
התאמה

/המשך בעמוד 1/

חברות הסלולר אינן משקיעות די בסביבה

מעובד על פי, חוברת הסברה של המשרד לאיכות הסביבה,
אמיר טייג, ואסף זלינגר, מעריב 20/1112005

- 1 בני האדם, בעלי החיים והצומח על פני כדור הארץ נחשפים במהלך חייהם לקרינה ממקורות טבעיים ומאביזרים פולטי קרינה. השימוש במכשירי חשמל ואלקטרוניקה הנפוצים בבית, בעבודה ובסביבה המודרנית גורם לעלייה של רמת החשיפה אליה. המונח קרינה יוצר חרדה ורגשות שליליים,
 - 5 ונקשר לאיום ולסכנה. למעשה, היא אינה מוחשית - היא חסרת ריח, אינה נראית לעין, ואינה ניתנת לגילוי ללא מכשיר מתאים, ולכן החרדה מפניה גדולה.
 - 10 בשל השימוש ההולך וגובר בטלפונים ניידים / סלולריים, מוקמות תחנות שידור מרובות בריכוזי אוכלוסייה, בסמוך לבתי מגורים, למוסדות חינוך ולבתי חולים. משום כך מתעורר חשש מהשפעות שליליות העלולות לנבוע מהטכנולוגיה הסלולרית. בהתחשב בהערכה שכבר מצויים בשימוש ברחבי העולם כ-190 מיליוני מכשירים, הרי שאפילו אם ההשפעה של כל מכשיר היא קטנה, המספר הרב של המכשירים עלול לגרום שתהיה לכך השלכה כוללת על בריאות הציבור.
 - 15 בשנים האחרונות תפסו הטלפונים הסלולריים מקום חשוב בתקשורת המודרנית. ארצות סקנדינביה מובילות בשלב זה במספר מנויי הטלפונים הסלולריים שבהן ביחס לכלל האוכלוסייה: 58.4% בפינלנד, 54.1% בשבדיה. אחריהן 40.4% באיטליה, 40% בישראל, 25% בארצות הברית
- ו- 19.5% בגרמניה. (נכון לחודש מאי 1999).

- 20 בד בבד עם התפשטות "התופעה הסלולרית", חלה עלייה חדה במודעות של אזרחי ישראל לנושאים הסביבתיים. הציבור כיום פחות סלחני כלפי חברות המזהמות את הסביבה ומעדיפות רווח קל על פני השקעה במניעת זיהום. אוטובוסים שפולטים גזים רעילים, זיהום אוויר על ידי תחנות כוח וזיהום מי תהום כבר "לא עוברים בשתיקה". יותר ויותר חברות, שבעבר לא היססו לזהם את סביבתן, משלבות כיום שיקולים "ירוקים" כחלק מתכניות הפעולה שלהן.
- 25

/המשך בעמוד 2/

- למרות השינוי, כמה חברות נתפסות בקרב הציבור כמזהמות. מסקן של המשרד לאיכות הסביבה עולה, כי חברות הטלפונים הסלולריים נתפסות בעיני הציבור כחברות העסקיות שלא זו בלבד שהן משקיעות מעט מאוד בענייני איכות הסביבה ובדאגה לאדם, אלא גם חודרות לתוך חיו, לתוך ביתו.
- 30

- כך קורה שלא אחת ניתן למצוא דירות נטושות, שאיש אינו יוצא או בא אליהן, משום שבדירות אלה "גרה לה" אנטנה סלולרית. על פי נתוני המשרד לאיכות הסביבה, ב-127 דירות ברחבי הארץ הוחלפו הדיירים במשרדים סלולריים. מנתוני המשרד לאיכות הסביבה עולה, כי העיר שבה יש מספר האנטנות הרב ביותר בתוך בתי מגורים היא תל-אביב (24), אחריה חולון (12) וירושלים (11).
- 35

- ראש אגף רעש וקרינה במשרד לאיכות הסביבה טוען, שהמהלך הוא חוקי לחלוטין. לדבריו, החברות מנצלות את העובדה שבתוך דירה לא צריך היתר בנייה, ולכן הן לא צריכות לפנות אל הרשות המקומית, דבר שחוסך

40 בירוקרטיה. הן רק צריכות את האישור של האגף לכך שהקרינה אינה מזיקה.

כל זה מתרחש מתחת לאפם של הדיירים, אך איש לא טרח לעדכן אותם או להודיע להם מה קורה בדירה הסמוכה.

למרות החשש כי לקרינה יש השפעות שליליות על בני אדם, מחקרים בתחום מחלת הסרטן שנעשו על בעלי חיים, לא הוכיחו באופן חד משמעי שקיים קשר בין התפתחות של גידולים ממאירים לבין חשיפה לגלי רדיו שהיו בגבולות התקן. אולם עד להשלמת המחקר חשוב לשמור על תקנים שהוגדרו על ידי החוקרים כתקנים בטוחים. יש להקפיד על הקמת גדרות סביב אתרי האנטנות ולהציב שלטי אזהרה כדי למנוע מאנשים להתקרב לאזורים שבהם עלולה להיות חשיפה לעוצמה גבוהה של גלי רדיו. כמו כן, מיקום אנטנות סלולריות חייב להיעשות בתיאום עם הרשות המקומית ותוך התחשבות במכלול השיקולים התכנוניים, האסתטיים ועם רגישות גבוהה לצורכי הציבור.

/המשך בעמוד 3/

פרק א- הבנה (26 נקודות)

ענו על כל השאלות.

1. מהו הנושא העיקרי שבו עוסק המאמר? (הקיפו את התשובה הנכונה ביותר על-פי הקטע).
(4 נק')

1. התפשטות תופעת השימוש בטלפונים סלולריים

2. ההשפעות השונות של הקרינה על האדם
3. בעיית הקרינה ויחס חברות הטלפונים לנושא
4. השוואה בין יחסן של חברות שונות לאיכות הסביבה

2. I במאמר כתוב: "...הקרינה אינה מוחשית - היא חסרת ריח..." (שורה 5) (1 נק')
מהי משמעות המילה מוחשית על-פי ההקשר? (הקיפו את התשובה הנכונה ביותר.)

א. גורמת לכאב

ב. נתפסת בחושים

ג. מסוכנת

ד. חבויה

II במאמר כתוב: "בד בבד עם התפשטות התופעה הסלולרית..." (שורה 20) (1 נק')
מהי משמעות הצירוף בד בבד על-פי ההקשר? (הקיפו את התשובה הנכונה ביותר.)

א. חומר עשוי סיבים

ב. בו בזמן, במקביל

ג. בתוך ענף

ד. בעקבות, פֶּשֶׁל

III במאמר כתוב: "... על זיהום אוויר על-ידי תחנות כוח וזיהום מי תהום כבר לא עוברים בשתיקה." מהי משמעות הצירוף לא עוברים בשתיקה על-פי ההקשר?
(הקיפו את התשובה הנכונה ביותר.) (1 נק')

1) (שורות 23-24)

א. זוכים לתגובה.

ב. נשכחים.

ג. נעלמים.

ד. לא מתערבבים.

3. א. מה דעתם של האזרחים על החברות הסלולריות, על-פי הקטע? (4 נק')

ב. למרות החשש מפני הקרינה הרשויות אינן פועלות להוצאת האנטנות מן הדירות. מדוע? (3 נק')

4. א. בשורות 27-30 יש שימוש בתבנית המדגישה את דברי הכותב. מהי התבנית? (3 נק')

ב. איזה רעיון התבנית באה להדגיש? (3 נק')

5. בקטע מובאות המלצות כיצד להתמודד עם בעיית הקרינה. ציינו את כולן והסבירו אותן. (6 נק')

/המשך בעמוד 5/

6. לפי הקטע, מחקרים לא הוכיחו באופן חד-משמעי כי לקרינה יש השפעה שלילית

על בני האדם. בעקבות זאת, יש הטוענים, כי אין סיבה לדאגה.

כתבו תגובה קצרה (כ- 15 שורות) לטענה זו. (תוכלו להיעזר בקטע.)

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

/המשך בעמוד 6/

פרק ג – טקסטים מן המקורות (10 נקודות)

לפניכם שני פסוקים מספר שמות. קראו אותם וענו על כל השאלות שאחריהם.

וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת אֲרֶצְךָ וְאַסְפָּתָהּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: וְהַשְׁבִּיעַתָּ תַשְׁמִטָּה וְנִטְשָׁתָה וְאָכְלוּ אֲבִינֵי עַמְּךָ וְיִתְּרָם תֹּאכַל חֵיט הַשָּׂדֶה כִּן תַּעֲשֶׂה לְכָרְמְךָ לְזִיתְךָ. (שמות כג, י-יא)

7. א. המילה ארץ היא מילה הנושאת כמה משמעויות (פוליטמיה). ציינו שתי

משמעויות. (2 נק')

ב. מהי המשמעות המתאימה להקשר בפסוקנו? (1 נק')

8. תזרע ואספת -

הקיפו את התשובה הנכונה. (2 נק')

- א. שני הפעלים מציינים פעולה בעתיד.
- ב. שני הפעלים מציינים פעולה בעבר.
- ג. הפועל הראשון מציין פעולה בעתיד, והשני מציין פעולה בעבר.
- ד. הפועל הראשון מציין פעולה בעבר, והשני מציין פעולה בעתיד.

9. במילה תַשְׁמִטָּה נוסף כינוי חבור לפועל.

- א. אל מי מוסב (מתייחס) הכינוי החבור? _____ (1 נק')
- ב. העתיקו מן הפסוק פועל נוסף בעל כינוי חבור _____ (1 נק')
- אל מי מוסב (מתייחס) הכינוי החבור? _____ (1 נק')

10. בן תעשה לכרמך לזיתך

- א. מה משמעות המילה **בן** בפסוק זה? _____ (1 נק')
- ב. מהו תפקידה התחבירי? _____ (1 נק')

/המשך בעמוד 7/

חלק II - תחביר (25 נקודות)

לפניכם 8 שאלות. עליכם לענות על 5 שאלות בלבד. (5 נק' לכל שאלה)

הנחיות לניתוח

- קראו את המשפט.
- ציינו את סוג המשפט: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב. (אם המשפט הוא בעל חלקים כוללים - ציינו זאת).
- במשפט איחוי (מחובר) - תחמו את האיברים, וציינו את סוג התחבירי של כל איבר.
- במשפט מורכב - תחמו את הפסוקית, וציינו את תפקידה התחבירי.
- ציינו את תפקידן התחבירי של המילים המסומנות בקו.

הנחיות לשחבור

- שמרו על משמעות ה**גיונית** של המשפט ששחברתם.
- הוסיפו או השמיטו מילים רק לפי הצורך.
- פסקו כהלכה את המשפטים שכתבתם.

11. בני האדם, בעלי החיים והצומח על פני כדור הארץ נחשפים במהלך חייהם

לקרינה ממקורות טבעיים.

א. נתחו את המשפט על-פי ההנחיות שלעיל.

ב. שחברו משפט זה למשפט מורכב בעל פסוקית לוואי.

/המשך בעמוד 8/

12. לקרינה יש השפעות שליליות על בני האדם, אולם מחקרים בתחום מחלת הסרטן לא הוכיחו באופן חד משמעי קשר בין התפתחות גידולים ממאירים לחשיפה לגלי רדיו.

א. ציינו את סוג המשפט

ב. מהו הקשר הלוגי בין השפעות שליליות ל לא הוכיחו באופן חד משמעי...?

13. חברות הסלולר שקיבלו היתרי התקנה לאנטנות בקרבת שכונות מגורים, אינן טורחות להודיע לציבור על אף החוק הדורש זאת.

פרקו משפט זה לשלושה משפטים עצמאיים ועוקבים מבחינת סדר התרחשות העניינים. (תוכלו לנסח משפטים במבנה פעיל).

14. לפניכם שני משפטים:

I דירה אינה מיועדת לשימוש חריג, כמו קיוסק או אתר שידור.

II חברות הטלפונים הסלולריים התקינו אנטנות בתוך דירות.

א. מהו הקשר הלוגי בין המשפטים I, II? _____.

ב. הציעו שתי דרכים לשחבור המשפטים למשפט אחד.

1.

.2

/המשך בעמוד 9/

15. לפניכם שלושה משפטים:

- I ישראלה כהן מתגוררת בשכונה קטנה בתל-אביב.
 II גברת כהן אינה מופתעת שהחברות פועלות בסתר להצבת אנטנות סלולריות בבתי מגורים.
 III מפתיע את ישראלה כהן שהתושבים מוכנים לתת יד לדברים כאלו.

שחברו את שלושת המשפטים לקטע קצר בדיבור ישיר.

16. חברות שבעבר לא היססו לזהם את סביבתן, משלבות כיום שיקולים

ירוקים כחלק מתכניות הפעולה שלהן.

א. לפניכם 4 אפשרויות לסיווג המשפט: (הקיפו את התשובה הנכונה).

- I משפט מורכב: עיקרי – משפט פשוט בעל חלק כולל; פסוקית לוואי פשוטה.
 II משפט מחובר: איבר א – משפט פשוט; איבר ב – משפט פשוט.
 III משפט מורכב: עיקרי – משפט פשוט; פסוקית לוואי פשוטה.
 IV משפט פשוט בעל חלק כולל.

ב. תפקידן התחבירי של המילים המודגשות: (הקיפו את התשובה הנכונה).

I	כיום	1. נשוא	2. מושא	3. לוואי	4. תיאור
II	שיקולים	1. נושא	2. לוואי	3. מושא	4. תיאור
III	ירוקים	1. לוואי	2. תיאור	3. מושא	4. נשוא

/המשך בעמוד 10/

17. היחס השלילי של הציבור כלפי חברות הסלולר נובע בעיקר מהחשש מפני

האנטנות ומן המודעות לנושא הקרינה.

א. לפניכם 4 אפשרויות לסיווג המשפט: (הקיפו את התשובה הנכונה).

- I משפט מורכב: עיקרי – משפט פשוט; פסוקית לוואי פשוטה בעלת חלק כולל
- II משפט פשוט בעל חלק כולל
- III משפט מחובר: איבר א – משפט פשוט; איבר ב – מ' פשוט בעל חלק כולל
- IV משפט מורכב: עיקרי – משפט פשוט; פסוקית תיאור- מ' פשוט בעל חלק כולל

ב. תפקידן התחבירי של המילים המודגשות: (הקיפו את התשובה הנכונה).

I	כלפי חברות הסלולר	1. תיאור	2. מושא	3. נושא	4. לוואי
II	מן המודעות	1. מושא	2. תיאור	3. נושא	4. לוואי
III	לנושא	1. נושא	2. לוואי	3. נושא	4. מושא

18. טוענים, שבנושא קרינה חברות הסלולר הן לא הסיבה היחידה לדאגה.

א. לפניכם 4 אפשרויות לסיווג המשפט: (הקיפו את התשובה הנכונה).

- I משפט מורכב: עיקרי -משפט פשוט; פסוקית מושא פשוטה
- II משפט מחובר: איבר א – משפט פשוט; איבר ב – משפט פשוט
- III משפט מורכב: עיקרי - משפט פשוט; פסוקית נושא פשוטה
- IV משפט פשוט

ב. תפקידן התחבירי של המילים המודגשות: (הקיפו את התשובה הנכונה).

I	<u>קרינה</u>	1. נושא	2. מושא	3. נושא	4. לוואי
II	<u>הן</u>	1. לוואי	2. נושא	3. אוגד 4. תיאור	
III	<u>הסיבה</u>	1. אוגד 2. נושא	3. מושא	4. תיאור	

/המשך בעמוד 11/

חלק III – מערכת הצורות (25 נקודות)

פרק א – שאלות חובה (10 נקודות)

לפניכם 2 שאלות. ענו על **שתיהן**. (5 נק' לכל שאלה)

פועל

19. לפניכם קטע, ובו פעלים מודגשים.

קבוצת טכנאים **התקינה** אנטנה סלולרית מול הבית, **והכעיסה** את הדייר מהקומה השלישית.
הוא **התלבש** במהירות, **ונכנס** לדירתו של ראש ועד הבית.
שניהם **טלפנו** לעירייה כדי לברר מה לעשות.

א. מיינו את הפעלים לפי משמעות הבניינים.

גורם	פעיל	חוזר

ב. לפניכם שורה של פעלים. הקיפו את הפועל היוצא דופן מבחינת משמעות הבניין.

התחיל רחץ הכתיב גידל

השם

20. לפניכם קטע, ובו 5 שמות מודגשים.

בשעות הפנאי אנשים עוסקים בתחביבים שונים. יש המבלים ליד **המחשב** וה**מדפסת**, יש המציירים **במכחול** ובצבע ויש הסורגים להנאתם **במסרגה**. בשעות **משבר** רוב האנשים אינם עוסקים בתחביבים, אלא מנסים לפתור את בעיותיהם.

1. לכל השמות אותה דרך תצורה. מהי? _____

2. שם אחד יוצא דופן. מהו? _____ מדוע? _____

3. לפניכם שישה שמות שדרך תצורתם היא בסיס + צורן סופי (בסיס + סיומת).

הקיפו את השם היוצא דופן מבחינת המשמעות של צורן הגזירה הסופי.

שקית גגון דגלון מפית שירון כפית

/המשך בעמוד 12/

פרק ב – שאלות בחירה (15 נקודות)

לפניכם 6 שאלות מתחום הפועל ומתחום השם.

ענו על 3 שאלות בלבד. תוכלו לענות על שאלות מתחום אחד או משניהם.

(5 נק' לכל שאלה)

פועל

21. לפניכם קטע שחסרים בו חמישה פעלים. קראו את הקטע, וכתבו בכל מקום ריק את

הפועל המתאים על-פי השורש המופיע בסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: המורה התחשב (ח-ש-ב) בתלמיד.

בעתיד אנטנות קטנות הפולטות קרינה נמוכה מאוד, יתפסו את מקומן של אנטנות גדולות

הפולטות קרינה חזקה. מדיניות זו (1) _____ (ק-ב-ל) היום בעולם הרחב, והציבור

מקווה שהמשלה (2) _____ (א-מ-צ) אותה. כך (3)

_____ (י-ר-ד) רמת הקרינה שאליה ייחשף הציבור הישראלי. נושא זה (4)

_____ (ד-ו-ג) בממשלה בעקבות המלצות ועדת המנכ"לים ש (5)

_____ (ק-ו-מ) כדי לבחון את העניין.

22. לפניכם חמישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלימו את הטבלה.

(רק במקומות הלבנים)

הפועל	שורש	בניין	גוף	זמן / דרך
במסגרות שונות דנים בהשפעות השליליות של הקרינה.				
גלי הרדיו של הרשת הסלולרית מצויים בתחום התדרים המותרים.				
הקרינה אינה נראית לעין.				
האישה לא ידעה שהיא מתגוררת בבניין שעליו הותקנה אנטנה.				
פניית התושבים לרשות המקומית בעניין האנטנה לא הועילה .				

/המשך בעמוד 13/

23. לפניכם חמישה משפטים, ובהם חמישה פעלים מודגשים.

I. הציבור אינו **יודע** בוודאות את חומרת הסיכונים מהאנטנות שבסביבתו.

II. יש מקומות שבהם רק לאחרונה **התוודע** הציבור לאנטנות סלולריות.

III. **נודע** להם שבשכונתם הקימו אנטנה ללא אישור העירייה.

IV. הרשות המקומית **הודיעה** לחברה הסלולרית שלא תעניק לה אישור להקמת אנטנה בקרבת גן הילדים.

V. כיום הציבור בישראל **מודע** לסכנות מקרינה אלקטרומגנטית יותר מאשר בעבר.

1. מהו השורש המשותף לחמשת הפעלים? _____

2. ציינו בטבלה את הבניין של כל פועל.

יודע	התוודע	נודע	הודיעה	מודע

שם עצם

24. לפניכם 3 קבוצות. בכל קבוצה יש שם אחד היוצא דופן בדרך התצורה שלו.

א. הקיפו את השם היוצא דופן.

I	תדמית	תבנית	תחתית תרמית
II	מהות	שהות	כמות בורות
III	מדען	מדרחוב	מדחן רכבל

ב. לפניכם שני שמות. הוסיפו ליד כל אחד מהם שם שדרך תצורתו זהה.

I	חזותי	שם נוסף: _____
II	אנטנה	שם נוסף: _____

25. לפניכם קטע שחסרים בו חמישה שמות. קראו את הקטע, וכתבו בכל מקום ריק את השם המתאים על-פי השורש המופיע בסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: **תגלית** (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

- קשה להבין את ה (1) _____ **(י-ס-ר)** הכפול של כמה אנשים העוסקים בתחום (2) _____ **(ב-ר-א)** הציבור. מצד אחד הם מספקים (3) _____ **(ז-ו-ר)** לחולים, ומצד שני הם מאפשרים (4) _____ **(ק-ו-מ)** אנטנות סלולריות על גג (5) _____ **(ב-נ-י/ה)** כמו בית אבות או בית מרקחת שבבעלותם.

26. לפניכם קטע ובו מילים מודגשות. מיינו אותן על-פי דרך תצורתן. ציינו בראש כל טור את דרך התצורה.

החוקר שהשתתף בבדיקת רמת הקרינה של אנטנות סלולריות, חושב שהאנטנות הן **מפגע** בריאותי ממדרגה ראשונה. **העיתונאי** שראיין אותו, שמע ממנו דעות נחרצות נגד האנטנות. לדעתו, אין לקבל כל **פשרה** בדבר מיקום האנטנות. מדובר **באיכות** החיים שלנו. באופן **עקרוני** צריך בכל מחיר להרחיק את האנטנות ממקומות מגורים.

--	--

ב ה צ ל ח ה !

/סוף/